

שורשים וצמרת

הגות

תקומתו של העץ איננה מושרשת בענפים ובעלים ובפירות המפוארים - אלא בשורשיו, שהם מחוזקים במקום אשר הרוחות והסערות לא תגענה שמה. הם מתחזקים על מקור מים חיים של התחדשות. העץ איננו דואג בזמן שהסערות תופסות אותו, מנענעות אותו כופפות אותו, הוא לא נע ולא זע ממקומו, וכל זמן שהוא לא נעקר ממקומו היה תהיה לו תקומה! ועל כן נמצא שהאילן לא הפסיד כלום, ואדרבא - החליף כוח במאבק. כן הוא האדם. כל זמן שהוא נצמד לשורשיו הרוחניים - שום רוח לא תעקור אותו ממקומו. ונהפוך הוא, הסערות תעוררנה את כוח ההתחדשות. (הרש"ר הירש - הרב שמשון בן רפאל הירש)

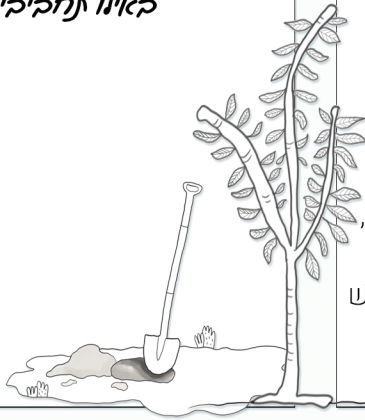
מטפסים לצמרת

מהם החלומות והשאיפות שלכם?



על עצמי

כמה אני רוצה להעתיק שורש?
כאילו תחבובים, מקצועות ועוד.



אין אלים

מילים ולחן:
אורי בראונר
כנרות



חלקת אלהים

מילים: יורם טהרלב,
לחן: נורית הירש



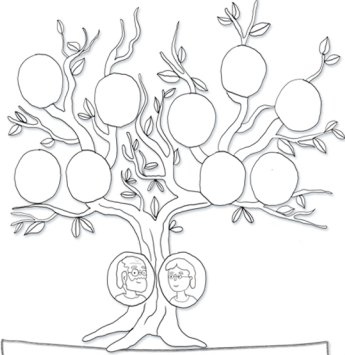
נאונים

מילים: פניה ברגשטיין,
לחן: דוד זהבי



על עצמי

מה הם השורשים שלי? מה לקחתי מכל דור?



מדרש

כל שמעשיו מרבין מחכמתו, למה הוא דומה? לאילן שענפיו מעטין ושורשיו מרבין, שאפלו כל הרוחות שבבעולם באות ונושבות בו - אין מזיזין אותו ממקומו, שנאמר (ירמיהו יז, ח): "והיה כעץ שתול על מים, ועל יובל ישלח שורשיו, ולא יראה כי יבא חם, והיה עלהו רענן, ובשנת בצורת לא ידאג, ולא ימיש מעשות פרי". (פרקי אבות, פרק ג משנה יז)

שורשיו של אדם מבטאים את הקשר שלו למשפחתו ומסורתו, לבית שבו גדל ולערכים והאמונות שאותם שאב מבית גידולו. העץ יונק חיות, מזון ומים משורשיו הנטועים באדמה. אפשר למצוא הקבלות רבות בין העץ לבין האדם כאשר מתבוננים בקשר שבין חלקי העץ השונים - שורשיו, גזעו, ענפיו, העלים והפירות שלו, צמרתו. כמו העץ גם האדם המתפתח מגרעין משפחתו ונושא הלאה את פירותיו שלו.

סיפור

"והיה כמובן המורה לעברית. הוא נתן לנו לכתוב חיבור "מה אני רוצה להיות כשאהיה גדול". אני ישבתי וחשבתי והתעצבנתי. לא ידעתי מה לכתוב. אחר-כך כתבתי וכתבתי כאילו אחז אותי בולמוס. אני רוצה להיות גם עם שורשים, גם עם כנפיים, כתבתי. למה חייב אדם לוותר על השורשים, אם ליבו חפץ בכנפיים? (כתבתי שלושה סימני שאלה, אחר כך מחקתי שניים). השורשים מפסידים כל כך הרבה, כשהם תקועים באדמה ואינם יכולים לרחף ולראות את נופו האדיר של העץ שהם חלק ממנו ואת היער הגדול שהעץ כולו הוא חלק ממנו. והציפורים שעל העץ, שזכו ויש להן כנפיים, חסרות הן את האחיזה בקרקע. קניהן תלויים בחסדיה של רוח סערה ובחוסנו של העץ, שבסתר ענפיו הן חוסות. על כן, סיימתי, כשאהיה גדול אני רוצה להיות אדם עם שורשים וכנפיים."

(אמנון שמוש / מתוך הספר "תמונות מבית הספר העממי")

מן המקורות

"עץ-חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר" (משלי ג, יח)

הידעת?

עצי חיים הם הכינוי לזוג מוטות עץ שעליהם נגללים גווילי ספר התורה ובאמצעותם ניתן לגלול את הספר במהלך קריאת התורה. עקב גזרת חכמים, את ספר התורה אין לגלול ביד כשם שגוללים שאר ספרים ומגילות, ולכן נדרשים עצי החיים על מנת לגלול את הספר. בספר תורה אשכנזי עצי החיים מסתיימים בשתי ידיים מעוצבות שעשויות מעץ ולפעמים גם בשילוב כסף. בספר תורה ספרדי עצי החיים מסתיימים בשתי דיסקיות עץ עבות.

שורשים וצמרת

מהמילון

לעיתים מילה אחת או שורש אחד משמשים במשמעויות הפוכות בבניינים שונים.

בעברית אפשר למצוא דוגמאות להפכים כאלה בפעלים הקשורים לשם עצם מסוים ומציינים פעולות מנוגדות הקשורות לשם העצם. כך הוא השורש שר"ש:

- הַשְׁרִישׁ - 'החדיר שורש לאדמה', ובהשאלה 'ביסס דבר וגרם להתפשטותו'.
- שָׁרַשׁ (בלי ניקוד: שירש) - 'הוציא מן השורש' ובהשאלה 'מיגר את התופעה', כלומר חיסל את התופעה.

(מבוסס על אתר האקדמיה ללשון עברית)

הידעת?

ישנם סוגים שונים של שורשים, למשל:
 שורש אגירה - שורש המשמש לאגירת מזון בצמחים רב-שנתיים, ומאפשר להם להתקיים מעונת צמיחה לבאה אחריה. המזון שנאגר בשורש משמש את הצמח לחידוש הצמיחה בעונה לאחר מכן.

- שורש אדוונטיבי - שורש המסתעף מאיבר של הצמח שאינו שורש.
- שורש יונק - השורש הנפוץ ביותר, משמש לעיגון הצמח ולהזנתו.
- שורש נשימה - הסתעפויות של השורש העולות מעל לקרקע (צומחות כלפי מעלה), קולטות חמצן מהאטמוספירה ומספקות אותו לצמח.

מעמיקים שורשים

מהם השורשים שלכם? מהם השורשים שלכם? מהם השורשים שלכם?



עצים ועצות

איזו עצה טובה קיבלתם לאחורונה?
 איזו עצה טובה תענו לאחוריה?



תן דעתך

לעצים יש השפעה מיטיבה על הגוף ועל הנפש. החלמה מניתוחים מתקצרת בנוכחות עצים; אנשים נוטים יותר לפעילות גופנית באוויר הפתוח באזורים נטועים בעצים; אלימות ופשיעה פוחתות בסביבה מיוערת. עצים ממתנים רעש וזיהום אוויר ומעשירים את האוויר בחמצן. אמבטיות יער הן תרופה בדוקה ביפן וברחבי העולם. עצים מביאים איתם ציפורים ופרפרים, וגם אלה משרים בנו שמחה. באמת שקשה למצוא הצדקה למדבריות של בטון ואספלט. נסו לשוטט במבטכם בצמרות, נסו לחבק עץ או לטפס עליו - ותרגישו זאת מיד.
 (מתוך אתר "ונטעת")

חידה

שם של ילדה וילד, פורח במדבר.
 פריחתו לבנה וריחנית ושורשיו מתאימים מאד להבערת מדורות. מי אני?

משחק

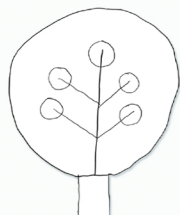
תחרות שירים

הכיתה מתחלקת לשתי קבוצות. המורה אומר. שם של עץ או פרח. הקבוצה שמתחילה לשיר ראשונה שיר ובו שם העץ או הפרח זוכה בנקודה. במידה וכל הקבוצה שרה את כל השיר, הקבוצה זוכה בשתי נקודות. מילים לתחרות: ברוש, שקדיה, רקפת, רקפות, רימון, תפוח, סביון, נרקיס

ומה בעתיד?
 השלימו

לפני 2,000 שנה

ראש השנה לאילן - לספירת השנים בעבור הלכות כנון: עולה, נסע רבעי וכדומה.



לפני כ-500 שנה

סדר ט"ו בשבט - פירות ששבתה בהן ארץ ישראל.

לפני כאלף שנה

יום שמחה - אין אמרים תחנון בתפילה, אסור להענות ומוסיפים פיוטים בתפילה.



לפני כ-75 שנה

יום הולדת הכנסת

לפני כ-120 שנה



ביאיון

חג איכות הסביבה

